

Strategija. Efektyvumas. Vertė

Verslo tvarumo ir atsakingumo indeksas

Vykdytojas (Vardas Pavardė)

2019 m.
Vilnius

Turinys

- I. Įmonių socialinės atsakomybės (ĮSA) koncepcija
- II. Verslo tvarumo ir atsakingumo indeksas
 - Pagrindiniai principai
 - Indekso lygmenys, verčių suteikimas, rezultatų apskaičiavimas
- I. Indekso klausimynas
- II. Nacionalinio indekso vertė

Strategija. Efektyvumas. Vertė

Atsakingo verslo principai ir pagrindiniai instrumentai

ISA KONCEPCIJA

ĮSA apibrėžimas

(Socialinė) organizacijų atsakomybė:

- Organizacija **prisiima atsakomybę už savo sprendimų ir veiklos poveikį visuomenei ir aplinkai**
- **Laikosi skaidraus ir etiško elgesio principų**, kurie:
 - atitinka darnaus vystymosi ir visuomenės gerovės principus
 - atsižvelgia į suinteresuotų grupių lūkesčius
 - laikosi galiojančių įstatymų ir tarptautinių elgsenos normų
 - yra integruoti tiek į vidinius organizacijos procesus, tiek į išorinius santykius

**Pagal ISO 26000*

VERSLO ATSAKOMYBĖ ŠIANDIEN

Verslo atsakomybės lygmenys

ĮSA instrumentų rūšys

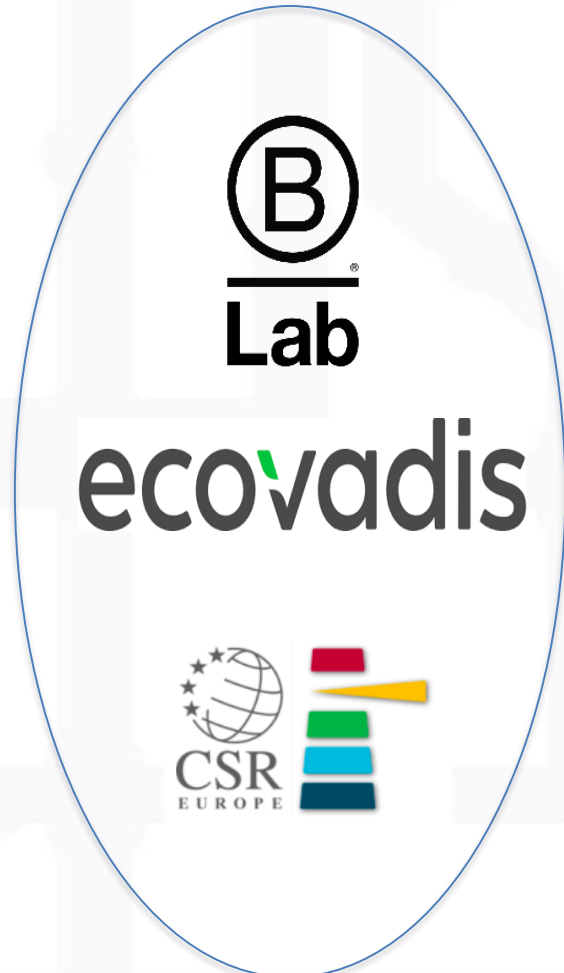
STRATEGINIAI

PROCESINIAI

ATSKAITINGUMUI

NACIONALINIAI ir
TARPTAUTINIAI

JSA instrumentai

Indeksų tikslas - palyginti

Indeksas (angl. Index)

Pokyčiui matuoti vartojamas statistinis rodiklis, apskaičiuojamas kaip santykis tarp duomens reikšmės **esamu metu, palyginti su praėjusiu** arba baziniu laikotarpiu.

Vainienė, R. (2008). Ekonomikos terminų žodynas

Lyginamasis indeksas (angl. Benchmark)

Statistinis rodiklis, kuris susideda iš vieno ar kelių visuotinai pripažintų nepriklausomų asmenų sudarytų finansinių priemonių indeksų, atspindinčių tam tikrų rinkų ar jų dalių pokyčius. Tai **atskaitos taškas, kad galima būtų palyginti**, kaip sėkmingai konkretus fondas investuoja. Tarpusavyje lyginti galima tik tuos fondus, kurie naudoja tą patį indeksą.

Pagal Danske Bank žodyną internete

Indekso kuriamos naudos

Strategija. Efektyvumas. Vertė

Instrumento sukūrimo ir veikimo principai

NACIONALINIS VERSLO TVARUMO IR ATSAKINGUMO INDEKSAS

Pagrindiniai indekso principai (1)*

- **Subalansuotumas.** Pateiktoje informacijoje turi atsispindėti tiek teigiami, tiek neigiami įmonės veiksmingumo aspektai. Turi būti naudojami įvairūs informacijos šaltiniai.
- **Palyginamumas.** Teikiama informacija turi būti surinkta ir pateikta nuosekliai ir taip, kad vertintojai galėtų analizuoti pokyčius ir būtų galimybė lyginti įmonės veiksmingumą laiko atžvilgiu.
- **Tikslumas.** Pateikiama informacija turi būti tiksli ir detali tiek, kad leistų įvertinti įmonės ĮSA veiklą.

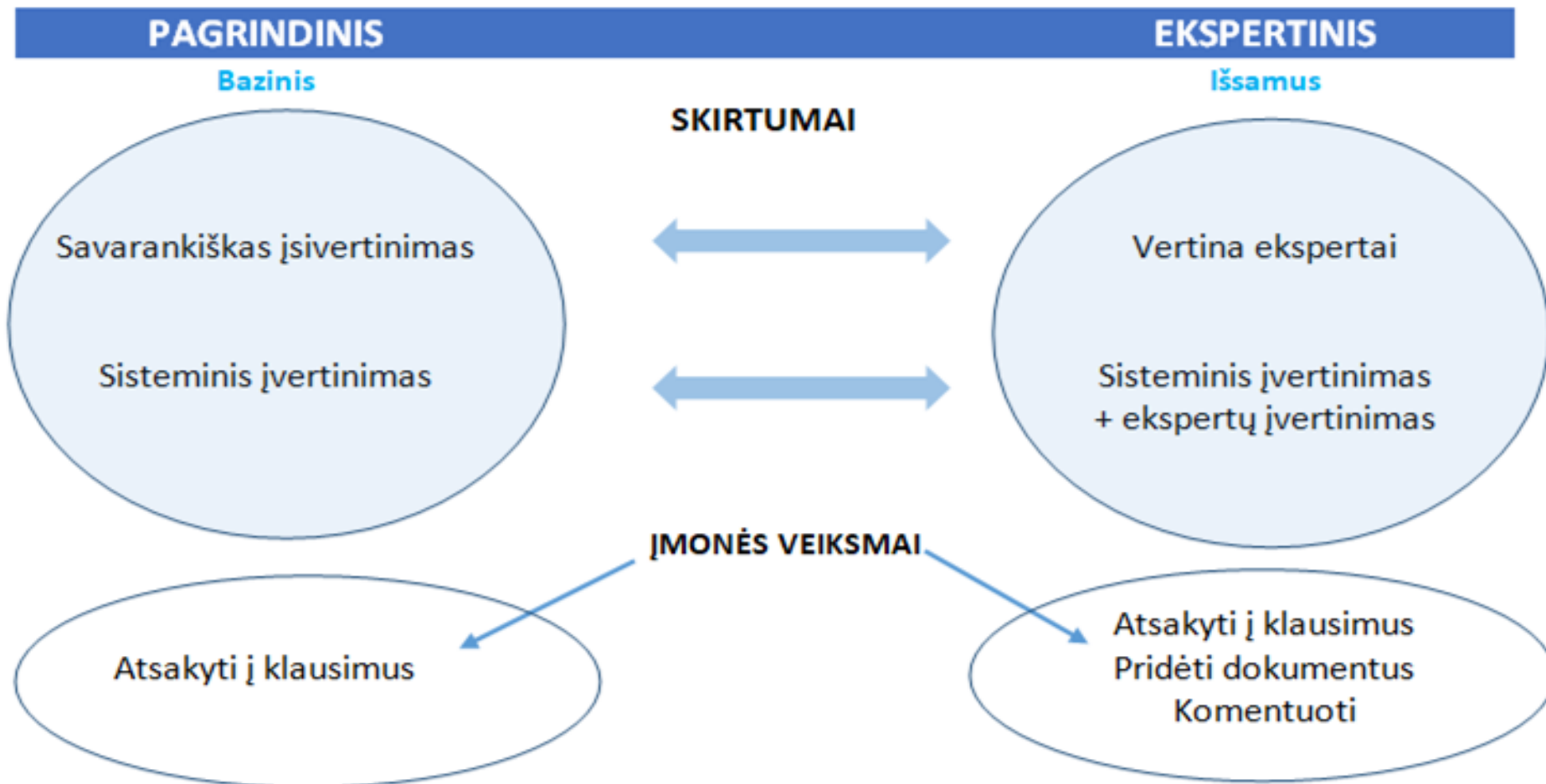
**Pagal GRI*

Pagrindiniai indekso principai (2)*

- **Savalaikiškumas.** Turi būti pateikiama nurodyto laikotarpio informacija (išskyrus VALDYMO dalį, kur gali būti pristatomi ir ankstesni veiksmai) - už praėjusius kalendorinius metus.
- **Aiškumas.** Pateikta informacija (ar pridedami dokumentai) turi būti suprantami, aiškūs ir pateikti taip, kad vertintojai lengvai galėtų jais naudotis.
- **Patikimumas.** Informacija turi būti renkama, dokumentuojama, sudaroma ir atskleidžiama taip, kad būtų galima įsitikinti jos kokybe ir svarbumu.

**Pagal GRI*

Indekso lygmenys

Indekso temų struktūra

Valdymas 13 klausimų	Darbo aplinka 21 klausimas	Etika 9 klausimai	Aplinkosauga 13 klausimų	Bendruomenė 8 klausimai
Politikos	Darbo sąlygos	Skaidrumas	Aplinkosaugos vadyba, sertifikatai	Įtraukimas ir vystymas
Struktūrizuota veikla, standartai	Atlygis ir naudos	Antikorupcija	Išteklių naudojimas, tausojimas	Darbo vietos, integracija, įvairovė
Tiekimo grandinė, pirkimai	Tobulėjimas ir karjera	Verslo etika ir pažeidimai	Poveikių nustatymas ir atskleidimas	Bendradarbiavimas
Atskaitingumas, raportavimas	Įvairovė, lygios galimybės	Duomenų sauga ir privatumas	Klimato kaita	Parama
Suinteresuotieji (įtraukimas) ir įvertinimas	Įsitraukimas	Žmogaus teisių apsauga	Žalieji pirkimai	Socialiniai projektai

Indekso verčių suteikimas

ĮSA valdymo sritys	ĮSA aspektai, vertinami temose (pavyzdžiai)	Pateiktų atsakymų vertinimas taškais (0-4)
Politika 35 proc.	Politikos, tikslai, valdymas Metodikos ir principai, iniciatyvos	
Veiksmai 40 proc.	Įgyvendinti veiksmai (tvarkos, mokymai etc.) Sertifikatai, pažymos, išoriniai auditai	0 – nėra įrodymų, 1 – iš dalies įrodoma, 2 – pateikti įrodymai, 3 – pažangu,
Rezultatai 25 proc.	Atskaitingumas, jo pasiekiamumas, kokybė Suinteresuotųjų vertinimas, apdovanojimai	4 – pavyzdinė praktika

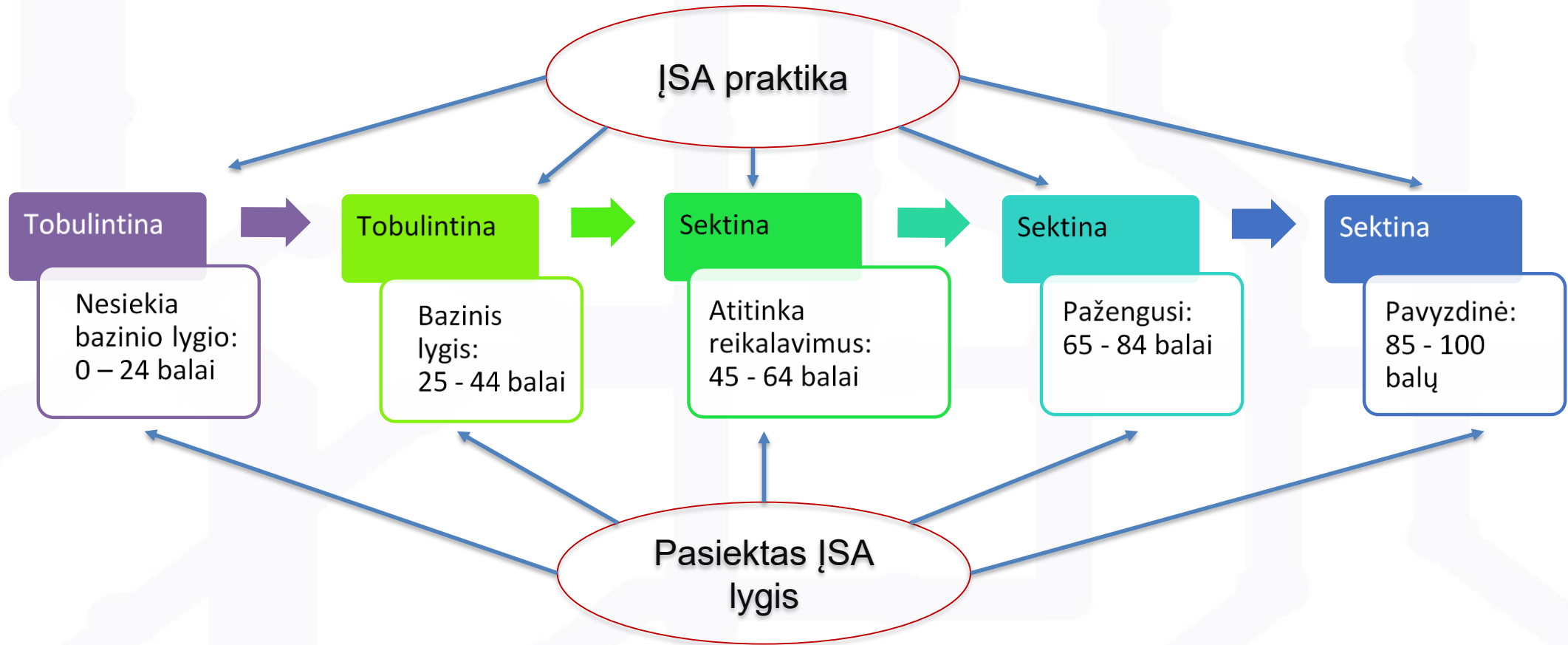
Pagrindiniai indekso verčių suteikimo aspektai

- Įmonės dydis (maža, vidutinė, didelė)
- Įmonės veiklos pobūdis (gamyba, paslaugos, gamyba/paslaugos)
- Rizikos veiksniai (baudos, prasižengimai)

Pagrindinis: balai priskiriami automatiškai, pastabų ar komentarų pateikti nereikia. Indekso įvertinimas gaunamas iš karto.

Ekspertinis: balai priskiriami automatiškai, tačiau jie patvirtinami tik tada, kai ekspertai įvertina, kad pridėti dokumentai ir pateikti komentarai yra teisingi ir tinkami.

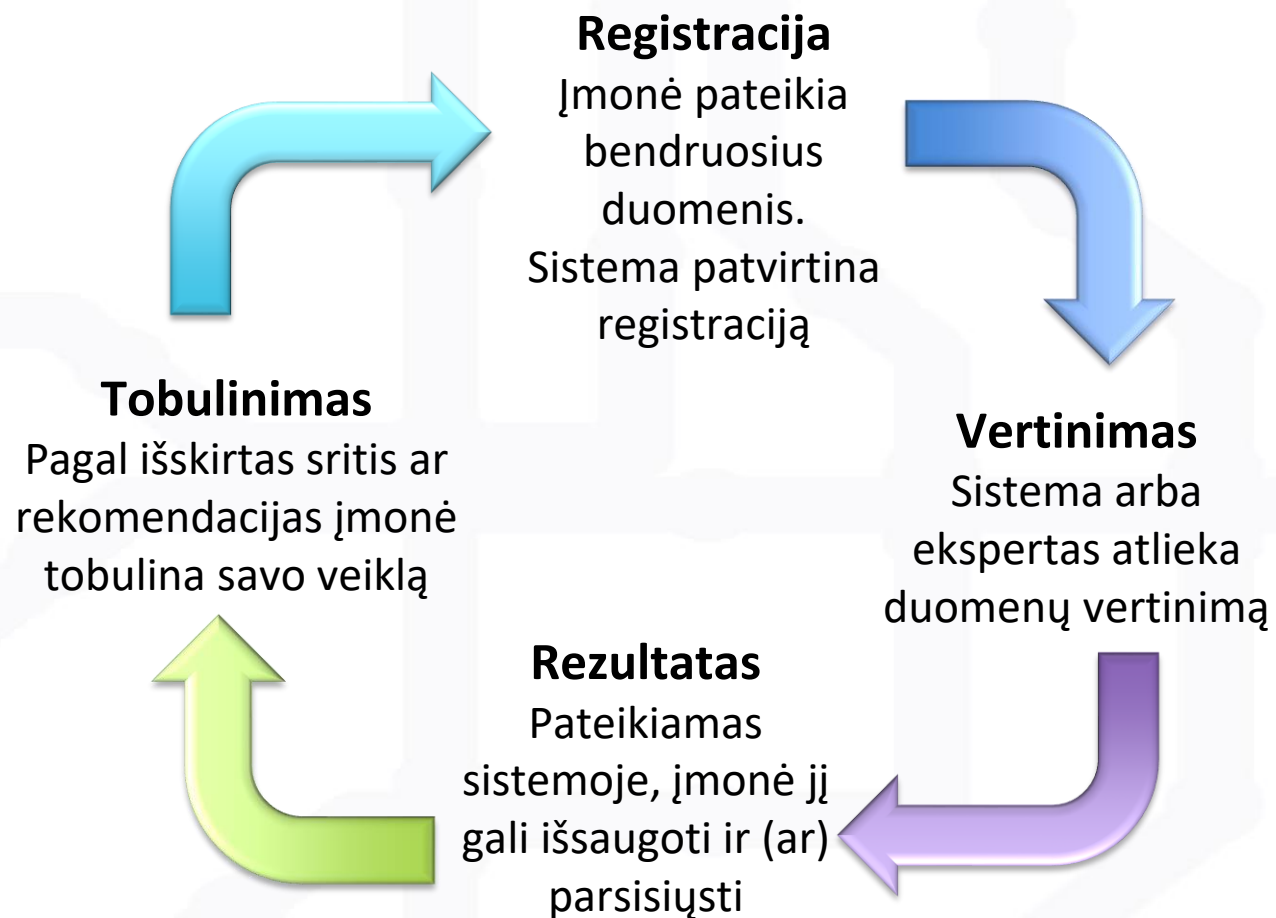
Įmonių grupavimas pagal gautus rezultatus

Indekso balai ir rezultatai

Balai	Kriterijai	ĮSA veiklos įvertinimas	
85-100	<ul style="list-style-type: none"> Politikos, struktūruota ir proaktyvi ĮSA veikla Apčiuopiami rezultatai esminiais aspektais, išsami jų įgyvendinimo informacija Išsami ĮSA ataskaita, veiklos rodikliai Inovatyvi praktika Išorinis pripažinimas 	Pavyzdinė	Vertinga ĮSA praktika
65- 84	<ul style="list-style-type: none"> Politikos, struktūruota ir proaktyvi ĮSA veikla Apčiuopiami rezultatai esminiais aspektais, išsami jų įgyvendinimo informacija Reikšmingus aspektus apimanti ĮSA ataskaita, veiklos rodikliai 	Pažangi	
45-64	<ul style="list-style-type: none"> Politikos, struktūruota ir proaktyvi ĮSA veikla Apčiuopiami rezultatai esminiais aspektais Atskaitingumas pagrindiniais aspektais, veiklos rodikliai 	Atitinkanti reikalavimus	
25-44	<ul style="list-style-type: none"> Yra pagrindiniai duomenys; kai kurios politikos, mažai struktūruota ĮSA veikla Nedaug veiksmų, atsirinktais klausimais, veiksmai – reaktyvūs 	Bazinio lygio	Tobulintina ĮSA praktika
0-24	<ul style="list-style-type: none"> Nėra politikų ar konkrečių ĮSA veiksmų Įrodyti pažeidimų atvejai (pvz., aplinkosaugos pažeidimai, korupcija, kyšininkavimas ar pan.) 	Nesiekianti bazinio lygio	

Indekso procesas: duomenys ir rezultatai

Strategija. Efektyvumas. Vertė

Temos ir jų aspektai

VERSLO TVARUMO IR ATSAKINGUMO INDEKSO KLAUSIMYNAS

Klausimyno temos

Valdymas

13 klausimų

Darbo aplinka

21 klausimas

Etika

9 klausimai

Aplinkosauga

13 klausimų

Bendruomenė

8 klausimai

Tema: VALDYMAS

1. Kaip ir kokią informaciją įmonė atskleidžia?
2. Kokia forma įmonė informuoja apie ĮSA veiklos rezultatus?
3. Kuriuo iš žemiau išvardytų tarptautinių gairių, standartų ar principų vadovaujasi įmonė?
4. Kokias formalizuotas tvarkas / politikas (arba joms tolygius dokumentus) iš žemiau paminėtų įmonė turi?
5. Ar suinteresuotieji įtraukiami į ĮSA planavimą, vystymą?
6. Ar įmonė dalyvauja ĮSA asociacijų ar kitų ĮSA narystės organizacijų veikloje?
7. Į ką kreipiate dėmesį įmonėje organizuodami pirkimus?
8. Kaip užtikrinate ĮSA reikalavimų tiekėjams įgyvendinimą?
9. Kiek procentų įmonės sąskaitų yra apmokama laiku?
10. Poveikių reikšmė verslui: nurodykite, kuris iš teiginių geriausiai atspindi įmonės požiūrį kuriant teigiamą poveikį.
11. Ar įmonėje yra darbuotojas, tiesiogiai atsakingas už ĮSA įgyvendinimą?
12. Ar aukščiausioje įmonės valdymo grandyje yra asmuo, tiesiogiai atsakingas už ĮSA strategijos įgyvendinimą?
13. Ar įmonė per praėjusius metus yra gavusi trečiųjų šalių įvertinimų ar apdovanojimų už ĮSA arba su ĮSA susijusiai veiklai?

Tema: DARBO APLINKA (1)

1. Ar įmonėje yra patvirtinta politika, skirta valdyti darbo aplinkos klausimus?
2. Ar įmonėje yra patvirtintos nuostatos, instrukcijos, reglamentai ir darbuotojai supažindinti šiais klausimais?
3. Kokių veiksmų buvo imtasi įmonėje, siekiant valdyti darbo aplinkos gerinimo klausimus?
4. Ar įmonėje yra įdiegtų darbo aplinkos vadybos standartų?
5. Ar per praėjusius kalendorinius metus fiksuota pažeidimų, susijusių su darbo aplinka?
6. Kokia darbuotojų dalis dirba pagal neterminuotas darbo sutartis?
7. Kiek procentų darbuotojų įmonėje uždirba daugiau nei minimalus atlygis?
8. Kiek kartų skiriasi aukščiausias ir žemiausias atlyginimas įmonėje, kai mažiausias skaičiuojamas imant 10 % mažiausių atlygi gaunančių darbuotojų atlygio vidurkį praėjusiais finansiniais metais?
9. Kokias papildomas naudas iš žemiau išvardytų gauna darbuotojai?
10. Kokia buvo papildomų naudų paketo suma vienam darbuotojui?
11. Ar įmonė suteikia kurias nors iš žemiau išvardytų tobulinimosi galimybių?

Tema: DARBO APLINKA (2)

12. Kiek procentų darbuotojų dalyvavo mokymuose per praėjusius kalendorinius metus?
13. Kiek mokymosi valandų teko vienam darbuotojui?
14. Kas iš toliau pateiktų dalykų yra įtrauktas į formalizuotą darbuotojo vertinimo procesą?
15. Kiek procentų darbuotojų atliekamas individualus vertinimo procesas?
16. Kokia savanoriška darbuotojų kaita (procentais) įmonėje (per kalendorinius metus)?
17. Ar įmonė vykdo bet kurią iš šių darbuotojų įtraukimo veiklų?
18. Ar įmonė vykdo bet kurią iš šių praktikų, kad skatintų įvairovę ir integraciją darbo aplinkoje?
19. Kokią dalį procentais vadovaujančiose pareigose sudaro moterys (vidurinėje valdymo grandyje)?
20. Kokią dalį valdyboje (aukščiausioje valdymo grandyje) sudaro moterys?
21. Ar įmonės darbo aplinkos klausimus vertino išoriniai ekspertai ar suinteresuotieji?

Tema: VERSLO ETIKA

1. Ar įmonėje yra patvirtintos politikos, skirtos valdyti verslo etikos klausimus?
2. Kokių veiksmų imamasi įmonėje skaidrumo ir antikorupcijos klausimais?
3. Ar verslo etikos klausimus įmonėje vertino išoriniai ekspertai ar suinteresuotieji?
4. Ar per praėjusius kalendorinius metus gauta baudų, susijusių su verslo etika?
5. Kokios vidaus kontrolės priemonės taikomos korupcijos prevencijai?
6. Ar tarp darbuotojų identifikuota su korupcija susijusių atvejų?
7. Ar įmonėje yra patvirtintos politikos, skirtos valdyti žmogaus teisių apsaugos klausimus?
8. Kokių veiksmų imamasi įmonėje žmogaus teisių apsaugos klausimais?
9. Kokius sprendimus, skirtus apsaugoti asmens duomenis ir privatumą nuo neteisėtos prieigos ar atskleidimo, įgyvendinote įmonėje?

Tema: BENDRUOMENĖ

1. Ar turite bendradarbiavimo su vietos bendruomene principus, politiką ar tvarką?
2. Kaip vietos bendruomenę skatinate įsitraukti ir vystytis?
3. Kaip užtikrinate bendradarbiavimą su vietos bendruomene?
4. Pristatykite įmonės taikomų socialinių investicijų formas.
5. Kaip įmonės darbuotojai įtraukti į vietos bendruomenės rėmimo veiklą?
6. Kaip įmonė pasirenka, kam skirti paramą?
7. Ar specialiais rodikliais matuojate darbuotojų savanorystę?
8. Kokiais veiksmais prisidėjote prie savo veiklos sektoriaus bendruomenės stiprinimo ir atsakomybės plėtros?

Tema: APLINKOSAUGA

1. Ar įmonėje yra patvirtinta aplinkosaugos politika arba jai prilygstantis dokumentas?
2. Ar įmonėje nustatyti aplinkosauginiai tikslai žemiau išvardytiems aspektams?
3. Ar įmonė stebi ir matuoja savo poveikį aplinkai?
4. Kaip keitėsi įmonės poveikis aplinkai per kalendorinius metus?
5. Ar įmonė rūpinasi efektyviu atliekų valdymu?
6. Ar įmonė imasi priemonių, mažinančių energijos suvartojimo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo kiekius?
7. Kokią dalį visų įmonės pirkimų sudaro „žalieji“ pirkimai?
8. Ar aplinkosaugos veiksmingumą įmonėje įvertino išoriniai ekspertai arba suinteresuotieji?
9. Ar įmonės aplinkosaugos vadybos sistema buvo gavusi sertifikatą?
10. Ar įmonėje vyko darbuotojų mokymai aplinkosaugos temomis?
11. Ar įmonė savo biure ar kitose patalpose vykdo aplinką tausojančias veiklas?
12. Ar įmonė informuoja klientus, partnerius, visuomenę apie savo daromą poveikį aplinkai?
13. Ar per praėjusius kalendorinius metus gauta baudų, susijusių su aplinkosauga?

Strategija. Efektyvumas. Vertė

Kokią naudą sukuriame

VERSLO TVARUMO IR ATSAKINGUMO INDEKSO VERTĖ

Nacionalinio indekso vertė (1)

- Pritaikytas Lietuvos specifikai
- Tinka tiek didelėms įmonėms, tiek mažoms ir vidutinėms įmonėms
- Nustatyti objektyvūs kriterijai matuoti, vertinti verslo subjektų pažangą ir palyginti įmones tarpusavyje, reitinguoti
- Galimybė organizuoti apdovanojimus
- Skatina verslo skaidrumą ir atvirumą visuomenei
- Didina ĮSA plėtrą ir įmonių konkurencingumą tarptautinėje rinkoje

Nacionalinio indekso vertė (2)

- Padės siekti platesnio ŪSA integravimo į įmonių veiklą
- Įgalins įmones identifikuoti savo stipriąsias / silpnąsias sritis
- Prisidės prie šalies, darnaus vystymosi, ES ir globalių tikslų įgyvendinimo
- Augins įmonių reputaciją ir teigiamą įvaizdį, suteiks ilgalaikį konkurencinį pranašumą, patrauklumą investuotojams
- Padidins patrauklumą darbuotojams

Strategija. Efektyvumas. Vertė

Vykdytojas, Pareigybė

Tel.:

El. paštas:

UAB „Ekonominės konsultacijos ir tyrimai“

J. Jasinskio g. 16 B, Vilnius, LT - 03163

Tel. +370 525 26 225

Faks. +370 525 26 226

El. p.: ekt@ekt.lt

www.ekt.lt